

A RESAK

Zoltán György
Zol-Gém Kft.

A resak egy olyan fafaj, mely igen eltérő méretekben nő. Egy része kis fa, egy másik része pedig az 50 méteres magasságot is eléri. A resak esetében fennáll az a gyakran zavart okozó tény, hogy egy kereskedelmi famegnevezés három különböző nemzetségre is vonatkozik.

A kereskedelemben a mai napig összesen 29 *vatica* és *cotylelobium* faj van bizonyítottan nyilvántartásba véve. A legfontosabb malajziai fajok a következők: *v. cinera*, *v. cuspidata*, *v. odorata* és *v. stapfiana*. Ennek a törzsnek ugyan jelentős a koncentrációja a maláj szigetcsoporthoz, azonban néhány faj a határos kontinentális területeken is előfordul; ezért a resak, mint fő kereskedelmi megnevezés számos, egymást részben átfedő helyi névhez kötődik. Részben az *upuna borneensis* is ide kerül besorolásra, de szortimentben csak *penyau* néven forgalmazzák. A következő megnevezések fajhoz való kapcsolódása még nem ismert: Thaiföldön *puncham*, Észak-Vietnamban *tau* és *lau-tau*, Kambodzsában *chramas*, a Fülöp-szigeteken minden *vatica*-fajra *narig* és végül Burmában *pan-thya*.

A FA (NÖVÉNY) JELLEMZŐI

Ez egy olyan fafaj, mely igen eltérő méretekben nő. Egy része kis fa, egy másik része pedig az 50 méteres magasságot is eléri. A fagazdaságot csak a nagy fák (30 m-től felfelé) érdeklik, ide a következő fajok számítanak: *vatica bancana*, *vatica dulitensis*, *vatica mangachapoi*, *vatica micrantha*, *vatica oblongifolia*, *vatica papuana*, valamint a

cotylelobium melanoxydon és az *upuna borneensis*. Ezek karcsú, egyenes, de nem túl erős növéssű fák, melyeknek erősen kifejezett gyökérfői vannak. Mindegyik termel gyantát. *Laru-nak* nevezett, és alkoholos erjesztésre használt kérgük színe sárgásszürke és mindegyik fajnál egyformán barázdált, így az a fajok azonosításában nem nyújt segítséget. Belül a kéreg sárgás, tipikusak a kéregben lévő gyantaszállító edények.

A FA (ANYAG) JELLEMZŐI

A *vatica* esetében egy egyenes rostú, enyhén csavart növéssű fáról van szó, melynek évgűrűi az eltérő pórusűrűség által részben felismerhetők. A meglehetősen széles, heterogén bélsugarak jól látható, 1 mm magasságot is meghaladó tükröt képeznek. A vertikális sejtközi gyantajáratok harántmetszetben nagyító nélkül csak gyantakiválás-kor, egyedülálló sötét pontokként ismerhetők fel. A *vatica* fajok fájának struktúrája finom, színben csak kevésbé kifejező, a többnyire sárga felület majdnem pórusmentesnek látszik a vékony tracheájú fajok esetében. Más fajoknál, ahol a pórusok közepesen nagyok, a fa képét sűrű trachea barázdák határozzák meg. Az átlagos pórusátmérő 60–250 μ . Az

5–7 µ nagyságú gödörkék díszesek. Szabad szemmel a vatica esetében nincs különösebben éles színbeli eltérés a világos sárgásbarna, részben olíva tónusú, vagy csokoládébarnára kopott geszt és a valamivel világosabb hatású, 5–10 cm széles szíjács között. A cotylelobium szíjácsa 4 cm széles, határozottabban határolódik el a gesztől, a színe világos. Az upuna szíjács is világosabb, keskenyebb és élesebben válik el a gesztől, mint a vatica esetében. Általánosságban véve a malajziai származékok színe friss fánál sárgásbarna, enyhe olívaszínű csillogással. Szárítás után és közvetlen fény hatására sötétvörös barna

tónusú lesz. A fának nincs fénye és szárítás előtt nagyon gyantás. A legfontosabb három vatica és két cotylelobium faj fája nagyon szilárd és nehéz, ám struktúrában elég sok variáció fordul elő. Átlagos légszáraz sűrűsége 655–960 kg/m³ közötti, abszolút sűrűsége 890 kg/m³ (az abszolút szárazsúly 0,76 g/cm³).

FELDOLGOZÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA

A többnyire egyenes rostú és egyenes növesű, homogén és nehéz fa friss állapotban nem úsztatható. A feldolgozás során megmutatkoznak a fajok közötti különbségek, mert a vatica fajok fája nem tartalmaz

szilíciumrészecskéket és ezért nem különösebben koptatja a szerszáméleket, a cotylelobiumé viszont igen. A szárítatlan fában igen bőségesen van gyanta is, mely az első feldolgozási fázisban (fűrészelés, gyalulás) igen zavaró tud lenni.

Az egyik Fülöp-szigeteki faj kamrában történő szárítása kedvező tapasztalatokkal járt. Alapvetően nagy a fa térfogat-zsugorodása, de ezen a téren is jelentős különbségek vannak az egyes fajok között. Magas szilárdsági értékei miatt a fa – különösen a resak batu – egy sokoldalú szerkezeti fa. A geszt mérsékelten tartós és nehezen átítható. Dél-Thaiföldön a kiam a legtartósabb és legkedveltebb talpfaanyagának számít. Az ottani piacon építési célokra és partihajók gyártására részesítik előnyben.

A feldolgozási tapasztalatok a felhasználási lehetőségeknek megfelelően változók. Szumátrán például a 1,5"-os fűrészárúnak 4,5 hónap száradási időre van szüksége (40%-ról 18%-ra), de ez nem egy reprezentatív példa. A nehezebb resak batu szortimentek ára magasabb fekvésű, mint a resak bunga (vatica papuana) csoporté, mert építési faként jobbak a szilárdsági tulajdonságai. A resak-facsoport felhasználása elsősorban a tömörfa-szektorra korlátozódik. ■

